πολιτῶν δικαιώματος· ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιστρατεύσεως τὸ γόητρον καταστρέφεται οὕτως ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἔθνους, ὁ δὲ στρατὸς περιέρχεται εἰς τὴν παρέλκυσιν, ἣν αἰσιόφρων οὐ οἱ εἰς αὐτὸν στρεζόντες τὰς ἐθνικὰς ἡμῶν ἐλπίδας. Ὁ διὰ τοῦ βουλευτοῦ καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ προϋπαρχόντου τοῦ λαμιδάνων τὴν ἄθεων ἀπουσίας ἐπίστρατος ἀποκομίζει αἰσθήματα ἀντιπαθειῶν, ὁ δὲ μὴ τυγχάνων τῆς βουλευτικῆς ὑποστηλίζεως θεωρεῖ ἑαυτὸν θεϊκαιπολογούμενον, ὅπως ἀποκαταστήσῃ ὅπερ ἐκυτοῦ τὴν προφορὴν τῷ Ἕλλην ἰσότητα διὰ τῆς λειποταξίας, εἰς ἣν ἐνίοτε ποτμειδιῶσιν οἱ διοχυρισταὶ χάριν τῆς ὀφελείας, ἐν ὀφθαλμοῖς ἐκ τῆς παρεχῆς αἰτιορεσίου εἰ τοὺς λειποτακτεύοντας, ἀνίστρ σκεμεῖται ὡς παρόντες. Ἡ διαχείρισις τῶν τοῦ στρατοῦ θέσει βιβλίας κατεστῇ ἐν τῇ προσεχεῖ βουλευτικῇ συνόδῳ ἀντικείμενον τῆς ἐμόῤῥιζ ἐξετασικῆς ἐπιτροπῆς. Ἂν ἡ μετὰ τὴν ὑποχρησιν ἐν τῷ συνοικεῖῳ ζκτήμακτι προμήθειαι τῶν ὅπλων καὶ φυτιγίων σκπσεπὸ δι' ἀνωφελοῦς δαπάνης ἐκκτομμισίων δραχμῶν, ἂν τὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ μεταπωλήσεως τοῦ δίυζου, ἢ τὰ γθὲς καὶ σήμερον ἐν ἑτέρᾳ σιήῃ πσρ' ἡμῶν ἐκτιθέμενα περὶ τροφῆς τῶν κτηνῶν τοῦ στρατοῦ μκ ἀπῄρουν τὴν τοιαύτην βουλευτικὴν ἐξέτασιν, τὰ κατὰ τοὺς ἐν ἀγνοίᾳ καὶ λειποταξίᾳ δικτελοῦντας ἐπιστράτους θὰ πασεῖγον ἐκεῖνὴν ὅλην ἐρεύνης περὶ τῆς στοιχειωτικῆς διαχειρίσεως. Καί τοι ὅμως τοιοῦτον σπουδαῖα ἡ χρηματικὴ τοῦ ἔθνους ζημία ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, εἶναι ἡ ελαχίστη· αἱ ἄλλαι ζημίαι εἶναι τοσοῦτον σοβαραί, ὥστε πᾶσα ἡμέρα παρατάσεως τῆς νῦν ὑφισταμένης καταστάσεως ἔχει συνεπείας ἐλεθρίας. Ὑφῆμεν ἄκρα ἐκ νέου τὴν φωνὴν ἀπαιτοῦντες, ὅπως καταλυμένης τῆς ἐπιστρατεύσεως κανονισθῶσιν ἀνυπερθέτως τὰ τοῦ στρατοῦ διὰ μέτρων γενικῶν καὶ τεθῇ οὕτω φραγμὸς τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τοῦτο εἰς τὴν τὰ πάντα διαφθείρουσαν ὑπουργικὴν αὐθαιρεσίαν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἀφίκοντο εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰ μέλη τῆς διεθνοῦς ἐπὶ τῆς ὀρθοδοξίας τῶν ἑλληνο-ουρικῶν συνόρων ἐπιτροπείας ἐν οἷς καὶ οἱ ἡμέτεροι κκ. Γερ. Μεταξᾶς, ἀντιστυγαγκαστὴς, Ν. Πουρκιᾶς, λοχαγὸς τοῦ ἐπιτελείου καὶ Χ. Ταμπουρατζῆς ὑπίκτρος.

— Ἐπανέκαμψεν ἐκ Τήνου τὴν πρωΐαν τῆς χθὲς ὁ κ Νικήτας Πάσσος.

— Ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὁ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατελέσας σχολάρχης κ. Ἀνδρέας Κωτσάκης καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὸ ἐνταῦθα ἐν τῇ συνοικίᾳ Νεκπόλεως Ἑλληνικὸν Σχολεῖον.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον κατὰ τὸν μῆνα Αὔγουστον εἰς δρχ. 475,177.46 ἤτοι ἐπὶ πλέον τῶν τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐκ δρχ. 352.942.72 κατὰ δρχ. 122,234 καὶ 74)00.

— Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐκ Λαμίας ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου τὰ ἑξῆς:

"Ἅπαντα τὰ κτήνη τῆς συζυγαρχίας, περὶ ὧν σᾶς προέγραψον, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ κτηνιατροῦ ποσεβλήθησαν ἀπὸ τυμπανίτην. Προχθὲς ἀπέθανον ὅλω, χθὲς τρία καὶ σήμερον ὅλω, ὥστε ὑποπίθεται μετὰ 20 ἡμέρας τὸ πολὺ νὰ ἀπαλλαγῶν οἱ ἀρμόδιοι ἀπὸ τῆς περὶ αὐτῶν μεριμνης, τὰ δὲ δύστυχῆ κτήνη νὰ ταχῇσῶν ἐν σκηνεῖ μακάβων ἢ μᾶλλον μαρτύρων μεταξὺ τῶν ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ κτηνῶν, ὅτι τὸ πάγματι ἐμαρτύρησαν ἀπὸ τὴν πεῖναν.

Κατὰ τὰς ὑποίας ἐλαβόμεν σήμερον ἀκριβεῖς πληροφορίας οἱ εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχὰς προσελθόντες λρητὰ καὶ φυγόδικοι.ὧν ὁ ἀριθμὸς μέγας,ἐτοποθετήθησαν μεταξὺ Βώλου καὶ Λαρίσσης, εἰς τμῆμα χώρου ὁλκοῦ μήκους παραδοθὲν, ὡς συμπεριλαμβάνόμενον εἰς τὸ τοῦ Βώλου, τοῦτου ἔνεκα ἡ μεταξὺ Βώλου καὶ Λαρίσσης συγκοινωνία διεκόπη οὐδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἀσφαλείας· ἤδη μελιστὰ ἓνα ἐκ τῶν ἐκ Βώλου εἰς Λάρισσαν μεταβάντων, ὅπως παραστῶσι κατὰ τὴν πανηγυρικὴν εἰσοδον τοῦ στρατοῦ συνελεχθὲν ἐπιναμπόντα εἰς Βώλον οἱ λρητοὶ καὶ κρατοῦσιν ἤδη αἰχμάλωτον ἀπαιτοῦντες πᾶς ἀναλύτωσῶν του ἀδοῦ λύτρα· ἡ κατάστασις αὕτη ἀνακοινώθη παρὰ τῶν ἀρμοδίων εἰς τὴν τοῦρκον στρατηγὸν, παρακληθέντα ὅπως λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἐξκφάλειαν τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Λαρίσσης εἰς Βώλον, ὅπου ἀρροῇ τὸ πακὰ τούρκων στρατιωτῶν κατεχόμενον ἔτι τμῆμα τούτου, ἀλλ' εἰς ἀπάντησιν ἔλαβον, ὅτι αὐτοὶ δὲν δύνανται νὰ ἀναχωρήσωσι ἤδη εἰς τοιοῦτο, ὡς προετοιμαζόμενοι πρὸς ἀναχώρησιν" τοῦτου ἕνεκα ἀπεφασίσθη οἱ ἐν Λαρίσσῃ εὑρισκόμενοι Βωλιῶται νὰ ἔλθωσιν ἐνταῦθα διὰ Φαρσάλων καὶ Δομοκοῦ καὶ εἰς Σπυλίδα μετεβίβνοντες ἐπιβιβασθῶσιν τινος τῶν ἐκ Βώλου ἀποπλεόντων ἀτμοπλοίων τῶν ἑλληνικῶν ἑταιριῶν.

—Ὁ «Νεολόγος» Κ)πόλεως, περιέχει τηλεγράφημα ἐκ Πετρουπόλεως πρὸς τὸν ἐ. Ἀνθίμ ο ἐ'ινατ. Κύριοκ κοθ' ὃ ὃ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσίας ὑπουργὴς ἀπεφήνατο ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς παρὰ ταῖς εὐωπαϊκαῖς αὐλαῖς ἀντιπροσώπους τοῦ Τσάρου, ὅπως ἐρεθλεύσῃ τὴν πρόνοιαν αὐτῶν ἐπὶ τῆ, τελευταίᾳ ἐν Δάνσιᾳ συνεντεύξεωι τῶν αὐτοκρατόρων, παρατηρῶν αὐ·τοῖς, ὅτι τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀποδείκνυσι τὴν ἀπόρκτιν τῆς Περικαίας καὶ Ρωσίας τοῦ τηρῆσαι στάσιν ἀμοιβαίου φιλικὴν περὶ τὰν συμπεράσματων ὧν δύω αὐτοκρατορίων πρὸς διατήρησιν τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης.

ΣΠΡΤΙΜΩΝ ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ

Τῇ 10 τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ἐξέπνευσεν ἐν Zug τῆς Ἐλβετίας ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος. Θανὼν ἐν τῇ ξένῃ, εἰς ἣν εἶχε φύγει ἀπὸ ἐτῶν ἤδη πολλῶν, δὲν ἔτυχεν ἐν τῇ πατρίδι τοῦ οἰκείου θρήνου· καὶ ὅμως ὑπῆρξεν εἷς τῶν μᾶλιστα διακεκριμένων τοῦ ἔθνους λογογράφων.

Ἐπιρυλασσόμενος νὰ λάβῳ τὸν Ζαμπέλιον προσεχῶς θέμα ἰδίου λόγου, χαρίσσω ἐνταῦθα ὀλίγας δίκην ὀλίγας τινὰς περὶ τοῦ ἀποπτάνος λογίου γραμμὰς μνημοσύνους.

Ὁ Σπυρίδων ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Ζαμπελίου, ὅστις ἐν τοῖς πώποτε ἐτοιγοῖδῆσπε παρ' ἡμῖν τὰ κλέα καὶ τὰ δεινὰ τοῦ ἔθνους ὡς ἔθεμρος μιμητὴς τοῦ Ἀλφιέρη περὶ τὰ τῶν βυθῶν τοῦ στίχου καὶ τὴν δραματικὴν χρῶσιν καὶ πλοκὴν. Πατρόθεν εἶχε λοιπὸν ἀποκτήσει τὴν ἔμφυτον ποιητικὴν τάσιν, ἣν δεισωσεν ὅτε ἀνδρωθεὶς ἐτράπη ἐπὶ τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους. Πάσαν δὲ τὴν συγγρικὴν αὐτοῦ τέχνην χαρακτηρίζει πᾶλη τις τῆς ἐπικρατούσης φαντασίας καὶ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς σοβαρὰν καὶ νάρυσαν ἐπιστημονικὴν διαπραγματευσιν· τῶν ὑπ' ὄψιν θεωκτων.

Ἐν τῷ κυριώδει αὐτοῦ ἔργῳ, τῆς *Βυζαντινῆς μελέτας* (ἐν Ἀθήναις 1857), ἀπεπειράθη νὰ εἴρῃ τὴν ἑνότητα τοῦ βυζαντιακοῦ κράτους, νὰ εἰζθύτῃ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, νὰ ἀνα·τείξῃ δι' ἱστορικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἀνασκαφῆς τὸν Ἕλληνα ὑπὸ τὸν Ῥωμαῖον. Ἡ μέθοδος αὕτοῦ μόχμι τινὸς μόνον εἶνε ἡ αὐστηρὰς ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιβαλλομένη καὶ ἐκ τῶν κατωθεν καὶ τῶν καθ' ἕκαστον ἀρχομένη· κυρίως δὲ ἀγαπᾷ ὁ Ζαμπέλιος ἀρρμωμενοι ἀπὸ γενικωτέ.ων τινῶν, θεωρητικῶν, ἐκ τῶν προτεσῶν ἰδωμένων, ἀρχῶν καὶ ζητεῖ νὰ ἐμπεθῶσῃ ὑπὸ τὸ νέον δίκμα τῆς *ἱστορικονομίας* δόγματα τῆς φιλοσοφικῆς ἐξετάσεως τῆ· ἱστορίας. Ἔχει δέ, εἰγίσθω καὶ τοῦτο, ἐν τῷ καθόλου ἐθνικῷ αὐ·τῆς σκοπῷ ἡ συγγρκφὴ αὕτη τάσιν τινὰ ἀποδεικτικήν. Ἄλλως δὲ τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ ὅταν δὲν πείθῃ, πάντως ὅμως ἐλκύει, διδάσκει καὶ ἐνίοτε δεσμεύει τὸν ἀναγνώστην.

Τὸν αὐτὸν δὲ φιλοσοφικὸν τρόπον τῆς ἐρεύνης εἰσέκομμεν καὶ ἐν τῇ μακρῇ καὶ περισπουδάστῳ εἰσαγωγῇ, ἣν προέτασσεν ὁ Ζαμπέλιος τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης συλλογῆς «Ἄσματα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος» (ἐν Κερκύρᾳ, 1852, ἔνθα ἐξετάζει τὴν γένεσιν καὶ διεξδοιν τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως καὶ γλώσσης μετὰ τὴν παρακμὴν τῆς ἀρχαίας δόξας ἐν σχέσει πρὸς τὰς τύχας καὶ περιπετείας τοῦ ἔθνους ἐν τοῖς μέσοις αἰῶσιν. Εὐρύνατοτος δὲ καὶ ἐν πολλοῖς πρωτότυπος εἶνε ἡ ἐδιαιτέρα αὐτοῦ μελέτη «*Πῶθεν ἡ κοινὴ Λέξις* γραγοεῖδ» (Ἐν Ἀθήναις, 1859) ἐν ᾗ ἀποπειᾶται νὰ ἐμφανεῦσῃ τοὺς λόγους δι' οὓς τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν ᾖμμα παρέλαβε χαρακτηριστικὰς τὴν θωνᾶδη τούτων ὀνομασίαν ἐν ταῖς ἡμέρκις καθ' ἃς ἐνήτεσαν ὡς μοναχοὶ κεκαυμένος τὴν φιλῶν τῆς ἀρχαιότητος θρησκείαν καὶ τὴν πανηγυρικὴν ἐλευθερίαν.

Πολλαὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ Ζαμπελίου περὶ τῆς δημοτικῆς ἡμῶν ποιήσεως καὶ γλώσσης δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τὴν σήμερον αὐόγρκμμα αὐθαίρετοι τῇ ἀκπ·χαιωμένοι μετὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν περὶ αὐτῆς μελετῶν. Ἀλλ' οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονηθῇ ὅτι εἶνε εἷς τῶν πρώτων παρ' ἡμῖν ἐπιδοθέντων εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν αὐτῆς ἐξέτασιν. Πρὸς τοῖς ἄλλοις γνωστὸν εἶνε, ὅτι ἐκ χειρογράφων ἐν βιβλιοθήκαις τῆς Δύσεως ἀποκειμένων ἀντέγραψε πολυτιμον τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ποιήσεως ὅλην, ἣν παρεχώρησεν ἔπειτα εἰ. τὸν μακαρίτην Μαυροφρύδην, εὐγνωμόνως ἀνκφερόμενος τὴν γενναίαν ταύτην δωρεὰν ἐν τῷ προλόγῳ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθεντων *Μνημείων τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης*.

Ἀποδαλὼν δὲ τὸν κανδὸν τοῦ φιλοτίμου ἐνεδίδη πολλῷ μᾶλλον τὴν τηδίνων τοῦ ποιητοῦ ἐν τῇ συγγραφῇ δύο ἔργων ἔτινα βάτιν ἔχουσι τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης ἐπὶ Βενετοκρατίας, λέγω τὰ *Ἱστορικὰ σκηνογραφήματα* (Ἀθήνησιν, 1860) καὶ τοὺς *Κρητικοὺς γάμους* (Ἐν Τουρίνῳ, 1871). Ἡ ὑπόδουλος καὶ τα δεσπᾶ τῆς ξενοκρατίας βαρέως φέρουσα Κρήτη συνεκίνησε τὴν καρδίαν τοῦ Σπυρίδωνος Ζαμπελίου βαθύτατα, ἐπεδάλετο δὲ νὰ μεταδώσῃ τοῖς συμπολίταις τὴν συγκίνησιν ταύτην πλήρη. Πῶς τοῦτο δ' ἐθεώρησε λυπτελέστερον τὸν τύπον τοῦ διηγήματος Καὶ ἐν μὲν τοῖς Ἱστορικοῖς σκηνογραφήμασιν ἕστασι μετέωροι μεταξὺ ἱστορίας καὶ μυθιστορίας, ὡς ὁ Ἡακλῆς ἐν τῷ μύθῳ τοῦ Προμήθεως, καὶ ἀκολουθεῖ τῇ ἱστορίᾳ πολλῷ μᾶλλον, διὰ χαρακτῆρος γραφικοῦ εἰκονίζων τὴν φιλοπατρίαν τοῦ Ψωροκηλίγγου καὶ περιγράφων τοῦ μεγάλου οἴκου τῶν Καλλεργῶν τὰς θυσίας, ἀλλὰ καὶ τὰς προδοσίας. Τοὺς δὲ Κρητικοὺς γάμους συγγράφων φέρεται ἀκατοσχετότερος πρὸς τὴν ἱδέαν ἐλεχθεῖσαν κατωφέρειαν καὶ τερψιμυθεῖ τὸ ἐξῆς ὡς γέρων. Ἀλλ' ἐπισταμένος ἐκ τῶν ἐνὸς ἐν συλλεξῇ ἱστορικὰ τινα ψήγματα καὶ σκοπίζων αὐτὰ εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἀναγνώστου ἐν μεσῳ τῆς μυθοπλαστίας, τὸν μὲν φιλίστορα λυπεῖ διὰ τὴν ἀπροδόκητον ἀκριβίαν τῆς ἱστορικῆς ὕλης, τὸν δὲ φιλόμυθον κυᾷ διὰ τὸ ὄχλου τῶν ἱστορικῶν παρεκβάσεων. Καὶ ὅμως δὲν ἡμφιβάλλω ὅτι ἄμφω εἰσὶ κλείουσι μετὰ λύπης τὸ χνῶν ἀναγνωσθὲν βιβλίον.

"Ἀς τὸ εἴπω καθαρά· ὁ Ζαμπέλιος εἰς ἐλαχίστας ἐπεδόθη ἀρχαιακὰς μελέτας καὶ ἤκιστα προέτεξεν εἰς τὰς πρώτας πηγάς, κυρίως δ' ἐδεισιόθη εἰς τὴν *Ἰερὰν Κρήτην* τοῦ Κορνελίου καὶ τὰς παιὰ τῷ "Αγγλῳ Pashley μνημονευομένας ἐκδόσεις. Βλέποντες δ' ὅμως οἷον ζωὴν ἐνέπνευσε καὶ οἷον χρῶμα ἔδωκεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς βενετοκρατουμένης Κρήτης, λυπούμεθα ὅτι δὲν ἐνεκαρτέρησεν εἰς τὴν συστηματικὴν καὶ αὐστηρὰν γεγραμμένην ἱστορίαν τῆς νήσου ἐπὶ τῶν Βενετῶν, ἥτις θὰ ἦτο ἔργον μέγα, ἀνάξιον τοῦ νευρώδους αὐτοῦ καλάμου. Ἀλλ' ὁ Ζαμπέλιος ἦτο φύσει εὐεπίφορος πρὸς τὴν μυθοπλαστίαν, διὸ καὶ ἐπαλιστὶ ἔτι συνέγραψε τὰς *Δραμήσεις γοναχῆς*, μυθιστορίαν συγγραφεῖσαν ἐπανειλημμένων ἐκδόσεων παρὰ τῷ Barbèra ἐν Τζουΐῳ.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς ἀνφρέστεως τὸ φιλλέλληνες ἐ *Καθίδρυσις πατριαρχείου ἐν Ρωσίᾳ»* (Ἐν Ἀθήναις, 1859) ἐν ᾧ ἀνετύπωσε τὸ πεῖκμα τοῦ Ἐλκσσῶνος "Ἀσκείου τὸ ποκτμκτωθέν ἐκ τῶν καθίδρυσιν τοῦ ἐν Μόσχᾳ πατριαρχείου τῷ 1588, προτάξας διδκκτικωτάτην ἱστορικὴν εἰσαγωγὴν· Τὸ ποίκμα δὲ οὗτο εἶχεν ἐκδοθῇ πρότερον ἀθλίως ἐν τῇ καταλόγῳ τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τοῦ Ταυρίνου, παρεγνωρισθὲν ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐκδοτῶν οἵτινες ἐδημοσίευσαν αὐτὸ ἐν συνεχείᾳ ὡς ἔργον ἐν πεζῷ λόγῳ συνεταγμένον.

Τὰν δ' Ἰστοιῶν μετὰ τῆς γλωσσολογίας ἀνέμιξεν ἐν τοῖς *Ἰταλοελληνικοῖς* (ἐν Ἀθήναις, 1868), ἐνὶ τῶν κείτσων συγγραμμάτων τοῦ, εἰς ὃ ὑπόκεισι δὲ βάσις ἡ μελέτη τῶν ἐν τῷ λογείῳ τῆς Νεκπόλεως καὶ ἄλλοις συλλογαῖς τῆς κάτω Ἰταλίας ἀποκειμένων ἑλληνικῶν παγκωλῶν τῶν μέσων αἰώνων. Ἐν τῇ εἰσαγῳγῇ ταύτῃ συγγραφῇ, ἐν ᾗ συνεκεντρωσε τὰ πορίσματα μεγάλης ἐρεύνης, ἐπιδείκνυτο κάποθεῖξῃ τὴν ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἐξελίγ ιστν τῆς κάτω Ἰταλίας ἐπιδρασιν τῶν ἔνεκα τῆς εἰκονοκλασίας ἐξ Βυζαντίου συγκαθυδέντων. Τὸ ἔργον τοῦτο οὐ μόνον ὡς ἱστορικὸν τεῖῳ τὸν Ζαμπέλιον, καίτοι δὲν δύνανται εὐγερῶς νὰ γίνωσι δεκτὰ πκντὶ ἄκκ διεγυρίζεται, ἀλλὰ καὶ ὡς γραφογνωστὴν, δείξαντα τὴν σημασίαν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐρεύνης τῶν ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἰδιογλωσσῶν περιγραμμῶν τῆς μεσαιωνικῆς Ἰταλίας συγχύνεις σχεδὸν πρὸς τὰς συγγραφὰς καὶ δημοσιεύσεις Ἰταλῶν ἐπιφανῶν λογίων, οἷοι ὁ Trinchera, ὁ Spata, of Bavellisiteoi τῆς Κάσας καὶ τοῦ Κασσίου κτλ.

Τελευταῖον δ' ἔργον εἰς ὃ ὁ Ζαμπέλιος ἀφιέρωσε τὰ ἔσχατα τοῦ βίου ἐν τῇ παρὰ τὸ Δίσοῦρνον, κατὰ τὸ Antigniano, ὠρᾳίᾳ αὐτοῦ ἐπαύλει εἶνε μέγα ἐτυμολογικὸν λεξικὸν ἐν ᾧ ἔζητεῖ νὰ δείξῃ τὴν συγγένειαν τῶν ἑλληνικῶν βιζῶν πρὸς τὰς ῥωμαικὰς καὶ κελτικάς· Τοῦ ἐτυμολογικοῦ τούτου λεξικοῦ ἐξεδόθη μέχρι τοῦδε εἰς μόνον, ὁ πρῶτος τόμος, ἐν Παρισίοις τῷ 1879 ὑπὸ τὸν τίτλον Parlers Grecs et Romans· ἔτυχε δὲ ψυχροτάτης ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν εἰδημόνων οἵτινες ἔβλεψαν καὶ μονονοῦ καταγέλασαν αὐτοῦ. Τὴν ἀποτυχίαν δὲ ταύτην θὰ ἠδυνατο κατφρόνῃ ἐν ὑπελόγιζεν ἀμοιβόντως ἐν τῷ τέρματι τοῦ βίου τοῦ δυνάμεις ἐκ ἀπῄτει ἔργον τοιοῦτον ἐν ἔτυχῇ καθ' ἣν ἡ γλωσσολογία βαίνει ταχεῖα ὡσεὶ ὑπὸ πτερύγων φουρομένη. Ἡ ἐπιμονὴ δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ συγγενὲς μὲν πως, ἀλλὰ καὶ ἀρ' ἑτερου ξένον πρὸς τὰς συνηθεῖς αὐτοῦ μελέτας,εὐθυμίζει ἥκιστα τὰ μετριωτατα ζωγραφήματα ἀνδρὸς ἄλλου ἐν τῇ γλυπτικῇ ἐπιφανοῦς, ὅστις ὡς γλύπτης μὲν ἦτο ἡ Κανόβας ὁ πλάσας τὸ μνημεῖον τῆς Χοιστίνας καὶ πλεῖστα ἄλλα ἀριστοτεχνήματα, ὡς ζωγράφος δὲ ἦτο ὁ ποιητὴς ὁ δόκιμος ὁ γράψας τὰς ἀπειστέχνους εἰκόνας τὰς φιλοστρωμένας ἐν τῷ Museo Civico τῆς Βενετίας.

Ἐκτιμῶντες δὲ τὸν Σπυρίδωνα Ζαμπέλιον καθὼς ὡς ἱστοριογλάφον, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐνώπιον τοῦ πολλακις βαθεὸς τοῦ πολιοῦ τοῦ ἔθνους, ὅτι ἠδυνήθη νὰ παραστήσῃ ζωηρότατα ἐπεγῖς ὅλας διὰ χρωστῆρος ζωντανοῦ καὶ πρωτοτύπου, ὅτι ἔφυνε τὰ πάθη τὰ δικαιοζωντανὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἡρώων τοῦ ὡς ψυχολόγου. Εἶνε δὲ κρίμα ὅτι ἔρεγον αὐτὸν ἡ φαντασία ἀνεμπάτιστον ὅτε μὲν εἰς τὴν φιλοσοφίας τεθεῖσα ὄβρι, ὅτε δὲ εἰς τοὺς λαβυρινθώδεις μυχοὺς τῆς γλωσσολογίας, ἐν ᾧ ἄλλως κατὰ γε τὴν βαθύτητα τῶν συλλογισμῶν, τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ πνεύματος, τὴν δύναμιν τοῦ καλάμου, τὴν γενικότητα τοῦ νοοῦ, πρωὸν τοῦ ἱστοροῦντος ἀπαρκίτητον, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξοχώτατος ἐν ἡλῖν τῆς Κλειοῦς ὑποφήτης.

Σπυρ. Π. Λάμπρος.